

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Origina newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
64 81 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

№ "Свободи" B'Ergen 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: B'Ergen 4-1016.
4-0807.

За кождо зміну адреси платиться 10 центів.

В Канаді належить посылати гроші аше на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ГУРТУЙМО, А НЕ РОЗБИВАЙМО МОЛОДЬ

Як відомо, на „Лейбор Дей“ відбудеться в місті Клівленді, Огайо, річна конвенція Ліги Української Молоді Північної Америки. І відомо теж, що в тім самім дні відбудеться теж конгрес Української Католицької Ліги в Стемфорді, Конн. А ще далі: в тім самім часі відбудеться ще зїзд Ліги Українських Клубів (теж молоді) у Вунсакет, Р. Ай., як теж іще один якийсь зїзд молоді. Ось такі є факти.

А тепер залишім на боці причини, які довели до цього, що ось так сталося. Не входім ближче в те, що коли вже є кілька централ молоді, то чому принаймні нема такого порозуміння, щоб усі вони не скликали своїх зїздів на один і той самий час. Залишім це все, а поставмо до старшого громадянства й до молоді ось таке питання: Чи має так остатись надалі?

Відповідаючи на це питання, зазначимо так: Як знаємо, то крім Ліги Української Молоді Північної Америки всі інші молодечі організації мають попри національний теж менш або більш виразний віроїсповідний характер. Колиж іде про нас, що до цього становище, то ми не маємо нічого проти того, коли якась церква хоче для своїх цілей організувати молоді. Ми тільки вмішуємось у цю справу тоді, коли хто релігійні переконання чи там релігійний зв'язок молоді ставить свідомо чи не свідомо, з доброї чи злої волі, як перешкоду до загального об'єднання всієї української молоді в Америці в одно суто українське тіло.

Далі зазначуємо, що для добра справи замикаємо тим разом очі й не обвинувачуємо нікого за теперішню розбиття молоді. Навіть не беремо цієї справи трагічно, бо організація нашої молоді в Америці все ще щойно в початках. Ми тільки хочемо ще й тим разом підкреслити, що те, що поділило старше покоління нашої імміграції в Америці, не сміє ділити тут роджену нашої молоді. Ми домагаємось, щоб дати самій молоді нагоду висказати свідомо свої переконання і свою волю щодо того, якими шляхами має йти українсько-американська молоді. Ми є за те, щоб дати нашої молоді можливість на всіх тих згаданих зїздах молоді сказати отверто й широко свою думку щодо того, чи це добре, щоб і набудуче існували аж чотири так звані централі молоді, якіб улаштовували в однім і тім самім році й в одних і тих самих днях чотири різні зїзди молоді.

Бо, на нашу думку, скликування таких чотирьох зїздів молоді в один час це завеликий локсус, коли навіть брати під увагу тільки фінансові витрати. Не є це вказане ще й тому, що ми ще не маємо так багато провідних молодечих сил, щоб ми могли ними належно обслужити аж чотири молодечі зїзди, себто, щоб ми могли на всіх тих зїздах виповнити самою молоддю дійсно змістовну програму зїздів.

НОВИЙ ПРОТИСОВЕТСЬКИЙ НАСТУП АНДРЕ ЖІДА

(Допис для „Свободи“ з Парижа).

Перед роком славновісний французький письменник Андре Жід видав книжку п. з. „Поворот із СССР“. Ця книжка справила велике враження за кордоном. У ній Андре Жід, який довгий час виявляв неприховані симпатії до більшовизму, виступив із гострою критикою советського режиму. Найцікавіше те, що зрозив Андре Жіда з більшовиками стався відразу після його повороту з Москви. До Москви вийшов він на спеціальне запрошення советського уряду. Тут його вчисто приймали, рекламували й пропонували великі гроші під виглядом видання його творів у міліоновому накладі. Ці заходи Москви мали свою ціль: вона хотіла використати ім'я й авторитет славного письменника для своєї закордонної пропаганди.

Можна тому собі уявити, як казнилися більшовики після появи книжки Андре Жіда! Це недавно проголошуваний у советській пресі за великого гуманіста, носія високих ідей і оборонця „революційної моралі“ — він раптом перетворився... в „гадюку“ й „фашистського пса“. Проти Андре Жіда советський уряд зачав шалену кампанію, використовуючи для цього численну банду своїх закордонних наймитів. Письменника представлявано за „пінного брехуна“, що „продався капіталістам“. У відповідь на цю непереставляв демагогію московських агентів Андре Жід видав недавно нову книжку, названу „Додатковими малюнками до повороту з СССР“. В ній він вяснює, які саме причини змусили його з огидженням відвернутися від більшовизму, що його він у своїй довірливості й наївності довший час поважно вважав за той ідейно-політичний рух, що покликаний змінити життя до кращого й зєродити людину. В книжці Андре Жід із обуренням відкидає зокрема брехливі заяви більшовиків, ніби він виступив проти Москви за цю „велику комерційну аферу“ (себто продаж капіталістам).

Він пише:

„Колиб я згодився брехати разом з іншими в користь СССР, то тільки тоді булиб підстави говорити про мою „добру аферу“. Але я відкидаю ідеї, що приносять гро-

шевий прибуток! Московські чинники свого часу довели до мого відома, що тільки за кілька місяців продано в СССР 400,000 примірників моїх книжок. А мої статті в газетах, що так щедро оплачували советські редакції! Колиб я присвятив СССР і Сталінові дитирамби (похвали) — якеж кольтональне майно мене чекало!

„Але ці міркування не перешкодили мені сказати всю правду про советський Союз. У Москві мені все давали тільки даром. Так, усе, починаючи від самої поїздки й кінчаючи на цигарках. Кожного разу, коли я виймав свій портфель, щоб заплатити, мене спинювали приятелі усміхи й жести урядників, які мене супроводили. Мовляв, — „Ви жартуете?“. Майже що дня мені влаштовувало блискучі бенкети, на яких уже після кількох початкових перекусів я почував себе насиченим до краю. Але я не бачив за все це ніякого рахунку; навіть не міг підрахувати, які шалені гроші на це витрачено. Тільки один мій приятель, добре обізнаний у московських справах, казав, що кожний такий бенкет, вчисляючи вартість вина, лікерів і шампана, коштував на одну особу не менше 3,000 рублів. Зрозуміло тепер, чому в Москві так обурено моєю книжкою. Там переконані, що всі видатки на мене були змарновані.“

Андре Жід пише також про загальне положення в СССР. Там читаємо:

„У СССР ставляться з недо-вірям до всіх і всього. Людину можуть закопати навіть невинні розмови дітей! Всі шпигунують — один за одним. Ко-мо можна відкрити своє серце, свої думки? Хіба тільки пізною ніччю в ліжку своїй дружині, і то тільки тоді, коли є абсолютне переконання, що вона певна й віддана вам. Згорі вниз нової советської соціальної ієрархії на краю рахунку стоять при владі тільки найбільш рабське у-спосіблені, найбільш зигнуті, найбільш трусливі! Але тих, в котрих є здібність незалежно підвести голову, тих винищують безпошадно. Тверджу, що коли так триватиме довше, то з советського народу не залишиться нічого, що може викликати пошану й любов; залишаться тільки кати, злодії й їх жертви.“

„Жеброту ховається в СССР. Чужим людям показують тільки тих, що досягли певного добробуту на рахунок нужди інших. Проте й жебраки намагаються зберігти усміх, бо ті, що „не радіють“, стають підозрілими... В СССР надзвичайно небезпечно бути сумним, виявляти цей сум при інших!“

„Советське населення дуже ладюче й у його масі залишається непомітним масове винищення людського „матеріалу“. Але нещастя в тому, що гинуть саме ті, що представляють найбільшу цінність. Гинуть ті, що виростають понад масу, а маса може зберегти свою одноманітність тільки в примітивізмі, що змагає спуститися все нижче й нижче. Навіть найменша незалежність думки — це в СССР вже опозиція. Сталіл любить тільки похвали! Той, хто йому не пле-скає в долоні, той уже є його противник. Ось причина, чому й у найменшій советській газетній замітці необхідна згадка про Сталіна. Він часто привласнює собі той чи інший проект чужих реформ, але тільки при умові попереднього знищення їх авторів. Скоро коло нього залишаться тільки люди, нездібні перечити про-сто силую цього факту, що вони не мають ніяких ідей.“

„Жертви советського режі-му! Я бачу їх, я чуо їх, я відчуваю їх навколо себе! Їх про-гнані крики збудили моє сумління, їх мовчанка велить мені писати ці рядки. Думаю про цих мучеників, я напи-сав правду, супроти якої те-пер протестують... Люди, котрим дорожко ідеї справедливо-сті й свободи, замовкли, а з ними й величезна заспілена пролетарська маса.“

Андре Жід оповідає цікавий епізод свого побачення з відомим більшовицьким діячем Бухарином, який у тім часі ще займав високе становище. Але тоді вже відчувалося, що він стане скоро під черговий удар Сталіна. Бухарин відвідав Жіда в московському готелі „Метрополь“, де французький письменник займав розкішні апартаменти. Не ввілси вони об-мінятися кількома словами, як до Жіда зголосився якийсь советський „журналіст“. Побачивши цього „журналіста“ (це був агент ГПУ), Бухарин відразу встав і відійшов, висловивши надію, що ще побачить Жіда. Іншим разом Жід стрів Бухарина на похороні письменника Горького. Той підійшов до нього умовитися про день побачення, але при розмові ввіразу опинився Кольцов — советський журналіст, що тепер користує з ве-

ликих милостей і довіри Сталіна (не знати тільки — на як довго...). Бухаринові так і не дали говорити з Андре Жідом...“

Говорючи об'єктивно, каже А. Жід, Сталіл і його кліка мають підставу нікому не довіряти. Наскільки глибокою є не-навість до сталінського режі-му навіть у кругах відпові-дальних советських чинників, свідчить таке оповідання Ан-дре Жіда. На Кавказі французького письменника місцеві советські чиновники приймали на бенкеті. Вино лилось рікою! Зрозуміло, що на бенкет бачи допущені тільки „певні лю-ди“. І ось, коли скількість ви-питих чарок уже годі було ра-хувати, один з високих совет-ських урядників звернувся до Андре Жіда з пропозицією прочитати йому вірші „неофі-ційних“ советських письмен-ників... Пропозиція ця викли-кала занепокоєння у присут-нього шефа ГПУ, який звер-нувся до згаданого урядника зо словами: „Шо ви говорите!“

Василь Ткачук.

СЕРЕД НОВИХ КНИЖОК У ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ

Коли приходить так званий „огірковий сезон“, саме тоді, коли сонце гарячим промінням витискає з вас піт, а пестить цвіти і дерева, то даремне ба-жати, щоб поети й письменни-ки забувалися десь у холодні доми й писали.

Державні театри урядово, в пресі, свій огірковий сезон о-голошують одним словом „не-чийний“, а преси й письменни-ки тим, що мовчать. Хто де може, виривається кожний з міста, щоб десь далеко пого-ворити з природою, налікати-ся свіжого повітря, щоб стало на цілий рік.

Тому й не дивниця, що лі-том мало книжок появляється. Ті, що появились, то їх пони-же оцінюємо.

Найкраща повість І. Зубенка.

Проф. Іван Зубенко, відомий як популярний автор таких книжок як: „Зірка“, „Фатум“, „Галина“, й інші. Всі ці повісті мають виховні тенденції, але позбавлені мистецьких аспіра-цій.

Минулого місяця бібліотека „Діла“ видала, як черговий ви-пуск, повість І. Зубенка п. з. „Квітка на багні“. Ця повість зовсім нова в нас. Суто психо-логічна — це цікава тим, що в ній змальовані події впро-довж одного тижня. Тому то

Ви цілком праві! Замовчіть! При столі зайшло незручне збентеження. Але коли шеф ГПУ на хвилину відлучився, советський урядник при майже неприхованому співчутті ін-ших присутніх продекларував Андре Жідові одну поему! Не-знаного поета, що й в тисячах примірників переписують і підпільно поширюють у СССР. Поема... це була й крити-кувала „велика ація шпо-доф“ — Сталіна!

При кінці книжки Андре Жід такими словами передає свої настрої — дуже характе-ристичні для багатьох закор-донних інтелігентів-ідеалістів, що зпочатку захопилися бу-ли більшовизмом, а потім з огидою відвернулися від ньо-го, пізнавши його правдивий зміст:

„СССР не те, чого ми споді-валися, не те, чим бути він о-бцяв і чим здаватися ще й те-пер намагається. СССР зрадив усі надії довірливих людей!“

М. Органський.

може й добачують, що „Квітка на багні“ як повість зако-ротка.

Нам приємно витати таку повість. Зубенко може й мимоволі пішов за найкращими зразка-ми західно-європейського письменства (головно фран-цузького) писати повісті так, щоб акція в них тягнулася як-найкоротше.

Цю найновішу повість І. Зу-бенка вважаємо за найкращу річ його дотеперішньої твор-чості.

Ю. Косачеві й новелі
вдаються.

Ю. Косача знаємо як поета, повістара, а навіть (хоч почат-куючого) драматурга.

Нині через видавництво „Ді-ла“ знаємо Косача як белет-риста. Йогож книжки п. з. „Клу-бок Аріадни“.

Косачеве оповідання в ка-лендарі „Дніпро“ (1935 р.) п. з. „Україна“ таксамо, як і Ан-тоничеве „Слово про полк пі-хоти“, зачислюється до найк-ращої поезії, взагалі в тепе-рішній українській поезії. Так-само сміло Косачеву „Україну“ можна зачислити до найкра-щих прозаїчних творів по цей і по той бік Збруча.

В „Клубку Аріадни“ є бага-то літературно видержаних но-велів. Між іншими є новелі „Змія“, що в 1934 р. на літера-турному конкурсі „Назустріч“ одержала нагороду.

Ю. Косачеві, як бачимо, й новелі вдаються.

„Задля вас, красавиці!“

Такий заголовок має драма мало відомого у нас автора Дмитра Угриня.

Ця драма є в п'ятьох діях із співами й танцями. А коштує 2.50 зл.

Написана дуже популярно і призначена для аматорських гуртків.

„Голгота“ друком.

Відома релігійна песня п. з. „Голгота“ автора Меріам Лу-ницького появилася друком у Жовтві з друкарні оо. васи-ліян.

„Голгота“ довгий час ви-ставляв театр „Заграва“. Ро-лю Христа грав реж. В. Бла-вацький, а контрастову, Юду, грав молодий Рудакевич. О-бидва давали глибоко креациї.

Корисним є, що „Голгота“ появилася друком. Вона зба-гачує нашу, таку вбогу като-лицьку драму.

У нас, крім М. Луницького, торкається релігійних про-блем у драмі ще й Дмитро Ни-колишин („Великий Ірод“).

Генрі Ріт.

ВЕЛИКА ЛЮБОВ МОЛОДОГО ГЕНЕРАЛА

Весною 1852 р. зустрі-лися двоє молодих людей у продавця черевиків Ре-бітс у Лондоні. Сили за-стїл, де гостили їх чаєм, і розмовляли. Вільям Бут мав 22 роки і був уже про-повідником методистів, Катерина Мамфорд — ма-ла 19 літ; була молода і нічим більше — донька звичайного громадянина.

Так почалося кохання та подружжя, одно з най-романтичніших минулого століття, що перетривало до наших днів. Оця пара не розставалась ніколи і спільною працею здійсни-ла одну з найоригінальні-ших організацій: Армію Спасення, яку всі побо-рювали.

Вільям Бут помер 25 літ тому як генерал. Він мав вояків у 86 краях і кольто-нях, джунглях, пралісах, бараках проклятих і в'яз-ницях, від Індії до Ман-джурії. Він воював за

слово боже і був би, як упевняв, нічим, якби не мав поруч себе своєї Ка-терини. Вона підбадьо-рювала його у найтяжчих хвилинах і у своїх дале-ких місійних мандрівках він завжди возив із собо-ю листи від неї.

Бут захопив молоду дівчину при першій зу-стрічі на чаю своїм запалом, коли очі горіли йому від захоплення. Його батько був пияк. Вільям уже як 16-літній хлопець почав проповідувати на вулицях у Нотінгемі. У 19-му році він заробляв на прожиток як помічник... ліхваря. Зате що неділі йшов під пахою з біблією між робітничі доми.

Катерина хотіла, щоб він студіював теологію, але Вільям не мав охоти сидіти на лавці. Зате він намавив її вийти за нього заміж і вибратися пішки по Англії, щоб шукати

грішників, яких можнаб навертати. Вони жили як цигани, спали десьбудь, їли щонебудь, але їх лю-бов підтримувала в них життерадимувальні настрїй, що був „першим кроком до неба“, як вони навчали.

Три роки пізніше вер-нулися до Лондону без сотика, зате... з чоти-рькома дітьми. Це було їх благословенство. Вільям сходив до найнижчих ям між злочинців і бідаків, а його жінка ходила по до-мах багатих дам збирати гроші на бідних. Три ро-ки минають безцільно.

Одного вечора 1864 р. молодий проповідник ви-лізав на платформу у лон-донський ділний бідаків Гвайтчепел і з кількома своїми однодумцями по-чинає співати побожні пісні. Довкола них зби-рається юрба бідаків, що виходять із захистів. Бут, вимахуючи парасолою, кидає громи на демонів алькоголю. Його висмі-вають, обкидають боло-том і камінням. Але він не покидає свого місця і своєї місії. Його жінка стоїть поруч нього.

На другий день вони

співають на тому самому місці; їх знову проганя-ють. Коли він проповідує втретє, в юрбі знаходять-ся такі, що під впливом його слів і голосу стають на його боці. Після ву-личної битви Бут — ви-грає. Так родиться Армія Спасення.

Бут і його жінка кида-ють думку, що чорта тре-ба поборовати його влас-ною зброєю. Їх віроіспо-відники дістають назву вояків, однострої, прапо-ри, а що найважливіше — сурми і барабани, якими скликають слухачів. Ка-сарні цих вояків — це теплі, гарно освітлені кімнати, де кожний дістає теплу страву і тепле сло-во.

Саме тоді Катерина об-дарувала свого чоловіка восьмою дитиною. А всеж вона знаходила час про-повідувати на площах і вулицях. Не скривала, що люди з них глузують, але закликала всіх, щоб слу-хали свого нового — ге-нерала.

В Англії осмівав нарід гуртки цих нових вояків із співом і барабанами. У першому році їх мандрів-

ки по краю 669 було з них ранених — у цьому 251 жінок. 56 домівок „Армії Спасення“ було знищених, 86 вояків мусили піти до в'язниці за вуличні заво-рушення. Та всі вони „во-ювали“ за свого генерала та його жінку.

„Коли Бут мав 56 років і вийшов для пропаганди до Америки, писав він до своєї жінки: „Пиши до мене любовні листи. І пи-ши мені теж про все, що тебе торкається, що ро-биш, коли лягаєш спати, про все якнайдовше“.

Двадцять літ раніше він писав до неї таксамо: „Як-тужу я за тобою, як хо-тів би бути вже при тобі“.

Виснажливі мандрівки, голодівка, журба за на-сушений хліб підривали здоров'я Катерини. Ко-лиж занедужала, диктува-ла поклик до Армії Спа-сення: „Мої кохані діти і приятелі! Боріться непо-хитно далі. Всі зустріне-мося в небі!“

Коли її ховали, за до-мовиною йшла непро-глядна юрба. Її чоловік сам промовляв над її гробом: „Вона була добра, вона ненавиділа облуду“.

"НАСТУП" О. М. КОПАЧУКА на "СВОБОДУ"

Що це "Голоси Читачів"?

Хто читає "Свободу", той знає, що від неї дуже довго не має вона постійну рубрику, яка зветься "Голоси Читачів". А хто читає американські газети, той знає, що ця рубрика не є нічим нашим, "винаходом", бо її мають сотки інших газет, що виходять по різних містах Америки. Має її, наприклад, і такий передовий часопис як "Ди Нью Йорк Таймс". Згадуємо за те, бо хто знає про цю рубрику і про те, хто, про що і як дописує до неї, той певно завважив, що ніхто не накидається на таку газету і її редакторів за те, що вона дала комусь у тій рубриці можливість висказувати навіть такі думки, які є протилежні ідеології часопису і які критикують редакційні статті цього часопису. Кожний хоч трохи грамотний читач знає, що в цій рубриці можна висказуватися читачам у різних політичних, економічних, культурних чи яких інших справах. І так часто буває, що в одній і тій самій газеті підносять голоси різні читачі про одну і ту саму справу і висказують цілком протилежні погляди. Часами є голоси, з яких пізнають явну агітацію за ідеї, що протилежні напрямкові часопису. А проте ніхто не лає за те часопис. Бо знає, що часопис дає свободу слова в тій вірі, що має до діла з розумними і думачими читачами, що вміють розрізнити користь від шкідливого, погане від гарного, будуюче від руйнівного. А як не вміють, то повинні в такий спосіб учитись відрізняти зерно від полову, напружуючи для цього свій мозок і заставляючи його думати.

"Нова пацифікація в Галичині".

Віт таких голосів, що появляються в рубриці "Голоси Читачів", належить і голоси В. Калини, відомого громадянина зостей Конетикот, названий "Нова пацифікація Галичини", а поміщений у "Свободі" з 9-го серпня б. р. В цій рубриці намагається автор звернути увагу нашого громадянства на "другу пацифікацію", яку переводить Польща над українським народом у Галичині та визвати загальну увагу нашої організації на цю справу. Якби було дійсне добро школи на серці!

Віт таких голосів, що появляються в рубриці "Голоси Читачів", належить і голоси В. Калини, відомого громадянина зостей Конетикот, названий "Нова пацифікація Галичини", а поміщений у "Свободі" з 9-го серпня б. р. В цій рубриці намагається автор звернути увагу нашого громадянства на "другу пацифікацію", яку переводить Польща над українським народом у Галичині та визвати загальну увагу нашої організації на цю справу.

Віт таких голосів, що появляються в рубриці "Голоси Читачів", належить і голоси В. Калини, відомого громадянина зостей Конетикот, названий "Нова пацифікація Галичини", а поміщений у "Свободі" з 9-го серпня б. р. В цій рубриці намагається автор звернути увагу нашого громадянства на "другу пацифікацію", яку переводить Польща над українським народом у Галичині та визвати загальну увагу нашої організації на цю справу.

Чіпається, як сніпний плоть.

За цей голос, а властиво за згаданий уступ, напав на "Свободу" о. д-р Микола Копачук, бувший адміністратор Православної Церкви в Америці, що перейшов на католицьку віру і є тепер греко-кат. священником в Ембрідж, Па. Свій напад помістив о. Копачук у 9-й часопису "Америка", організації "Провидіння". Цього доведе статтю називаємо нападом, бо у ній о. Копачук ві словом не згадує за автора голосу, ні не подає, що це було в рубриці "Голоси Читачів", а тому свідомо мильте нятчів "Америки", пишучи ввесь час про це в такий спосіб, ніби це писали редактори "Свободи". А цього треба було мабуть о. Копачукові на те, щоб краще й блискучіше виходили ті

висновки, які він витягує з згаданого вище голосу. Калини про "пацифікацію". Він то чіпається слів про "школу" й "айришів" і вигукую на всі заставки, що це "Свобода" і її редактори пішли наступом на Рідну Школу. Отже "Свобода" і її редактори вилити, як пише о. Копачук, повно "ідкої жовчі проти Рідної Школи". Бо, як він пише, згідно "близького плащика патріотизму" виражає огидна бомба, що загрожує ніжним зародкам Рідної Школи в Америці. Ось так о. Копачук виражає становище "Свободи" і її редакторів до справи Рідної Школи, додаючи, що редактори "Свободи" кажуть нашою народом, що вони ніби хотілиб допомогти нещасним жертвам "пацифікації", але "подвійники Рідної Школи" не дають їм змоги ту допомогу зібрати. А щоб це стало ясним, то зазначимо, що тими "подвійниками" о. Копачук вважає тих, що збирають жертви на Українську Високу Школу в Стемфорд, Конн., а властиво на Українську Греко-католицьку Церкву в Америці. І ось "Свобода" і її редактори в дуже "примітивний" і "хитрий" спосіб — так пише о. Копачук — нищать рідношкільні заходи згаданої церкви і її "відповідальних правлячих органів".

Для пояснення зазначимо, що "Свобода" взагалі не збирала голосу в справі цієї школи. І гром. Калина про неї не згадує, принаймні поіменно. Але це все не перешкоджає о. Копачукові кидати гріззю на "Свободу" і її редакторів.

Якби було дійсне добро школи на серці!

Якби причина цього поступовання простий розум каже, що коли о. Копачук дійсно бажав допомогти Українській Високій Школі в Стемфорд, Конн., то він був би написав вияснення: шире, ділове, спокійне. Був би не чіпав "Свободи" і її редакторів, а був би, як чесний громадянин, інтелігент і священник, відповів гром. Калині, що він припускає, що його слова про школу й айришів певно відносяться до Української Високій Школі в Стемфорд. І тому шире й по християнськи, виконуючи свій громадянський і патріотичний обов'язок, хоче йому справу вияснити і подати факти, про які можливо гром. Калина не знав, або як знав, то мав про них помилкові інформації. Чи це булоб вияснювати цю справу і їй допомогти, це інша річ. Але булоб таке поступовання чесним, культурним і християнським. Та нам здається, що не про школу йшло о. Копачукові, а про що інше. А тому, що він закидає "Свободу" і її редакторам, що вони в тій справі поступили "примітивно" і "хитро", дозволимо собі замітити, що ці "прислівники" радше можна прирівняти до самого о. Копачука. Це хіба він думає ось так у "хитрий" спосіб, нападами на "Свободу" і її редакторів утворювати собі дорогу до левих — ласк. Ми свідомі цього, що ми не повинні згадувати за ці "ласки", але, так відповідаючи, відплачуємось о. Копачукові таким самим хлібом, яким він хотів нас обдарити. Бо від о. Копачука можна вимагати більшого вирозуміння в таких справах, навіть тоді, якби дійсно хтось піліс у "Свободу" завваги у справі згаданої католицької школи. Бо ніхто інший, а саме о. Копачук довгими роками надсилав до "Сво-

боди" статті, звернені проти католицького виховання і католицької церкви, і вимагав, щоб їх друкувати — в ім'я добра національної справи. І цього ми теж тут не підносили, але робимо це тому, щоб о. Копачук у будучині завважив, що раз уживати культурних способів полеміки і як християнин не поступає супроти інших людей у такий спосіб, який міг би бути йому немилий, колиб хто захотів йому відплачуватися таким самим "добром".

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

СИРАКУЗ, Н. Й.

Байдужність найбільший ворог нації.

Великі колись народи пішли в забуття і стратили свою державність тому, що вигасла в них енергія, а широкій їй загаль попав у байдужність до всього. Подібне буває і з малими громадами, в яких замирає охота до громадських справ та повстає байдужність до всього.

Боясь, що подібне може статися з нашою сиракузькою громадою. Від кількох літ замирає в нас енергія й охота до народної праці. А ще кілька літ тому кипіла в нас патріотична робота, була взаємна любов і радість, була дисципліна, солідарність, плили жертви на народні цілі, не забувалося про рідний край.

А що ж нині? Нині багато таких, що це вчора і самі працювали й інших до роботи покликали, стоять з боку і дивляться, як хтось інший складає жертви та працює для національного ідеалу. Самі вже рук не хочуть до цієї роботи докласти. Нема вже кому закликати до збірок чи то на визвольну боротьбу, чи на ін-

валідів, чи політичних виступів, чи на Рідну Школу. Замість заохоти є знеохота.

Мізерні лепти наша громада тепер складає на різні народні цілі. А так не повинно бути. Ми повинні бути прикладом для інших. Та ж дивимся, що діється на рідних землях. Там вороги там ще більше далять український нарід, ніж колинебудь передтим. Наш нарід героїчно бореться з тими насильствами, а ми повинні йому в тому допомогти. Коли ми всі разом будемо помагати, то з того вийде велика користь і прискориться визволення нашого народу. А коли більшість буде втікати від помочі і буде спихати це на плечі іншим, то користі буде мало.

Отже до праці, широй та жертвенної, щоб з неї був пожиток нам тут на місці, а також цілому українському народові. Геть з байдужністю! Хай у нашій громаді наново закипить громадське життя!

Гавриіл Туркевич.

МАВНТ КАРМЕЛ, ПА.

Засипало українського робітника.

Наш громадянин Аксентій Вархоляк, родом з Берестя, повіт Грібів, пішов вибирати вугілля. Та яма обірвалася і засипала його. Тепер забере кілька днів, поки нещасного вирятують. Як родина так всі ми тим дуже зажурані.

Іван Воргач.

Суддя: — При обвинуваченні знайшли три ложки та вишки. Звідки це взялось у вас?

Обвинувачений: — Це, пане суддя, моє ріднине срібло.

Суддя: — Так? А чому ж на ній виписано "Залізничний буфет"?

Обвинувачений: — Воно зовсім у порядку, бо я народився на залізничному дворі.

ПОВІДОМЛЕННЯ.

ОТСИМ ПОВІДОМЛЯЄМО УКРАЇНЦІВ У НЬО ЙОРКУ

ОСІННІЙ СУРМИ РАДІО-БАЛЬ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 19-ГО ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1937 РОКУ у WEBSTER HALL, 119 East 11th Street, New York

РАДІО БАЛЬ СУРМИ здобув собі перше місце для розривки українців у Нью Йорку. Знов цього разу буде гарна концертна програма, і найлучша музика до танців. Щаслива особа дістане даром Машину до прання найлучшої марки, модель 1938. Витий дохід з Балу на піддержку Української Програми на Радіо, що відбувається кожної суботи в годині 4-тій пополуноді. — По всякій інформації пишніть до:

SURMA BOOK & MUSIC CO. 163 Avenue A, New York, N. Y.

ВАЖНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

ОТСИМ АДМІНІСТРАЦІЯ "СВОБОДИ" ПОВІДОМЛЯЄ УСІХ ТИХ, ЩО ОГОДОШУЮТЬ У "СВОБОДІ" РІЖНІ СВОЇ ІМПРЕЗИ, ЩО "СВОБОДА" НЕ МОЖЕ ПОМІЩУВАТИ В ОГОЛОШЕННЯХ НІЯКОЇ ЗГАДКИ ПРО ЯКІНЕБУДЬ "ВИГРАВКИ", БО ЦЕ ПРОТИЗАКОННЕ.

АДМІНІСТРАЦІЯ "СВОБОДИ".

7 ПІСЕНЬ НА ФОРТЕП'ЯН 7 "MELODIES OF UKRAINE"

1. Українська Думка, Присовського . . . 65ц.
2. Українська Шумка, Зентарського . . . 50
3. Сонце низенько, вечір близенько (концертне) . . . 75
4. Закувала та сива зозуля . . . 50
5. Засвітали Козаченьки . . . 50
6. Козак . . . 75
7. Ще не вмерла Україна . . . 35

Разом . . . \$4.00

Цих сім пісень Книгарня "Свободи" продає за \$2.00

"СВОБОДА"

83 GRAND ST. (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. Y.

ДРУГИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОСЛАВНИЙ ДЕНЬ НА СХОДІ (UKRAINIAN DAY)

В ПОНЕДІЛОК ДНЯ 6-го ВЕРЕСНЯ (Лейбор Дей)

в DANISH HOME GROVE, METUCHEN, N. J. (Меточен, Нью Джерсі.)

ПОЧАТОК В ГОДИНІ 10:30 РАНО.

ВСТУП ДО ГОРОДУ 35 ЦЕНТІВ ВІД ОСОБИ.

ПРОГРАМА:

В ГОДИНІ 10:30 РАНО АРХІЕРЕЙСЬКА СЛУЖБА БОЖА, яку відправити ПРЕОСВЯЩЕННИЙ БОГДАН, Єпископ Української Православної Церкви в Америці в асисті Духовенства. ПРЕОСВЯЩЕННИЙ БОГДАН буде також проповідувати. — Будуть співати церковні ХОРИ з КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ., і АЛЕНТАВН, ПА. —

В ГОДИНІ 12:30 ПОПОЛУДНІ СПІЛЬНИЙ ОБІД — Вступ на Спільний Обід \$1.00 від особи.

В ГОДИНІ 2:30 ПОПОЛУДНІ ВЕЛИЧАВИЙ КОНЦЕРТ, в якому виступлять Хори парохій Української Православної Церкви на Сході. В часі КОНЦЕРТУ будуть короткі промови українських і американських бесідників і привітій від громад і організацій. — В ГОДИНІ 4-тій ПОПОЛУДНІ ЗМАГАННЯ СПОРТОВИХ ДРУЖИН. —

До ласкавої участі сердечно запрошуємо Впр. і Веч. оо. Парохів, Хвалених Комітетів і членство Парохій, шановних урядників і членство Сестричтв, Братств і Товариств, що гуртуються при парохіях, всіх прихильників Української Православної Церкви і широме Українське Громадянство з ближчих і дальших місцевостей. (В справі ближчих інформацій щодо Українського Дня належить звертатися до Комітету на адресу: Rev. John Hundiak, 641 Roosevelt Avenue, Carteret, N. J.)

Дай Боже доброї погоди і милої подорожній гостям зблизька і здалека. Однак вразі непогоди Другий Український Православний День на Сході відбудеться в обширних і регарних та вигідних салях DANISH HOME GROVE, в METUCHEN, N. J.

Комітет Другого Українського Православного Дня на Сході.

ЗВІДКИ ПІШЛА НАЗВА КИТАЮ І ЯПОНІ

Одною з найдавніших і найбільш поширених назв китайської держави є "Чунькуо" (чунь — середина; куо — край) це значить "Край (держави) Середина". Назва ця повстала ще тоді, коли в Китаю був феодализм. Друга назва походить також із часів феодализма, а саме Чунькуо (гуа — двітка), себто "Двітка Середини", тому, що королівська домена лежала в найурожайнішій частині держави.

Назва Хіни (по англійськи Чайна) повстала від династії Цін (221—296 перед Христом), якої основник Ші Гуань Ті започаткував єдність і царство Китаю.

Назва "Китай" повстала від племені кітанів, під яких володінням була північна частина Китаю на переломі XI і XII століть. Назвою "Катай" охрестив теж Китай славний подорожник Марко Поло (народився 1256 року у Венеції, помер там же 1323).

Тепер назва Китаю від упадку манджурської династії (1912 року) є Чунь-Гуан-Мін-Куо (чунь — середина, гуа — двітка, мін — нарід, куо — край), що дослівно значить: "Край Народу Середини Цягу".

Китайці називають згідливо японців за їх малий зріст "Уо" — карлики, а їх країну Уо-куо — країною карликів. В VII столітті повстала назва, що існує до нині: Жіпенкуо (жі — сонце, пен — початок, куо — край), що значить дослівно: "Край, початку сонця", або "Край сходячого сонця", як і ми звичайно називаємо Японію.

ВІДОЗВА

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН З ВАНІВКИ НА ЛЕМКІВЩИНІ.

Недавно я отримав з рідного села Ванівки, на Лемківщині, листа, в якому описують мені про погані часи, що настали тепер там. Покищо не можу друкувати цілого листа, бо вороги довідалися би та наробили там у рідному краю нашим родинам багато клопоту. Але запевняю всіх односельчан із Ванівки, що наше село дуже придалене нашими віковичими гнобителями. Всюди наставляють учителів поляків, змушують наших дітей учитися по польськи, навіть молитви. Всюди поляки закладають різні свої організації, торговельні союзи, визискують наш нарід.

Тому ми, односельчани з села Ванівки, що перебуваємо на еміграції в Злучених Державах Америки, повинні чим скорше прийти рідному селу з поміччю. Зацікавлених прошу порозумітися з мною, а коли хто живе ближче, то навіть, щоб особисто навідався, а я покажу ці документи та спільно розпізнаємо якусь працю на рятуюнок рідного села.

Константин Олійр,

32 Jackson St., Taunton, Mass.

НАОЧНО ПЕРЕКОНАВСЯ.

До П'явки приходить товстезний добродій і каже собі зважити 15 кг. мяса.

— Вольбого, чи телячого?

— Всеодно! П'ятнацять кіля мяса.

Різник відкрив замахисто кусень волової поглядичі і поставив на вагу. Одначе кусень був за великий.

— Чи може бути фунт мяса більше?

— Ні, прошу рівно 15 кг.

Вкінці виважив різник відповідну вагу.

А куди я маю вам це мясо відіслати?

— Відіслати? Зовсім ні. Тільки я страви тепер на лікуванні в Черчі 15 кг. і хотів наочно переконатися, кільки то того буде!

ШУКАЮТЬ ОБРАЖЕНОЇ.

На забаві в одному провінціальному місті сталася оригінальна історія:

Два юнаки образили якусь гарну панночку, невідому з назвиська ні комітетові, ні публіці. На жадання комітету мали-горячі хлопці ображену не-гайно, перепросити. Гарна дівчина зажадала від одного з хлопців, що її менше образив, одного поцілунка, від другого, який більше провинився, два поцілунки, що очевидно юнаки зараз радо виконали. "Хто вона?" — всі інші чоловіки питали і не довідались цього й до нині. Але що мають велику охоту і собі образити невідому красуню, а потім покутувати, як тамті два, розпитують цю дорогу про її адресу...

ШИФКАРТИ

на найбільш та найкоршій кораблі на всі прогудки з то до всіх країн. Виготовляємо всі документи, потрібні до подорожі: паспорт, візи, пермити, афідевіти, патенти, і тому наші пасажери не мають клопотів в дорозі.

ДОЛЯРИ пославмо до всіх країн ПОСПІШНО І ТЕЛЕГРАФІЧНО і виплачуємо на останній почті під повною гарантією. ПОМАГАЄМО нелегальним легалізуватися відповідно до нових законів.

ПОЛАГОДЖУЄМО СТАРОКАРВІ СПРАВИ відповідно до телеграфічних обов'язкових законів в краю. Контракти, повноваження, акти даровання, повинні скрити і всі інші документи.

Продаємо ДОМІ та різні бізнеси по дуже приступним цінам. Голосіть у всіх справах до нашого НОТАРІАЛЬНОГО БЮРА по совісній пораді та ретельну обслугову.

S. KOWBASNIUK

277 E. 10th STREET, (між 1-ою і Ебенно А), NEW YORK, N. Y.

УВАГА ДЛЯ ТИХ, КОТРІ ТЕРПЛЯТЬ НА ТАКІ НЕДУГИ ЯК:

перестуду, руматизм, кашель, лихварію, болі й ломання цілого тіла, закатарення, шлункові болі, жіночі внутрішні болі, фибрилу або гей-флер, шкідливі недухи, егізму, коросту, лишей та інші недуги й рани, на вашому тілі. Ми студіювали апродовж 15 літ у горах Карпатах різні зілля. Виробляємо наші лікарства тільки зі зілля. На наші лікарства даємо повну гарантію. На випадок, як би вам наше лікарство не помогло звернемо вам радо ваші гроші. Хто потребує якоїнебудь поради просимо приходити до нас, а ми подамо вам нашу раду зовсім даром. По більше інформації пишніть на таку адресу: 170-

D. M. J. ILYIA

522 EAST 6th STREET, NEW YORK CITY

ЗАЙВО

Зовсім зайво вдаватися до знижуючого ціну погребника, котрий з власної волі продвмує над низькою ціною.

Наші услуги можна дістати таксамо дешево (на ділі дешевше), як в інших, а кожний матиме те розуміння і вдоволення, що дістав услугу найдешевшу, яку лише можна дістати.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City 34 E. 25 St., Bayonne Phone: 4-5989 Bayonne 3-0540

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШІЙ ЦІННИК КНИЖОК.

що вийде ціло.